

MEMO

Van : S.G. Faber
Datum : 27 januari 2021
Voor : leden van de raadscommissie
Betreft : Vrijkomende boerderijen
Corsa : O21.000200

Geacht(e) ,

De FNP-fractie vraagt aandacht voor het grote aantal boerderijen die vrijkomen omdat de agrarische bedrijfsactiviteiten zijn of worden beëindigd. Van veel van deze voormalige boerderijen wordt de bestemming gewijzigd naar 'Wonen - woonboerderij'. Deze wijzigingen, het beëindigen van de bedrijfsactiviteiten en het omzetten naar een woonfunctie, hebben gevolgen voor het ruimtelijk beeld van ons buitengebied.

Tijdens de inventarisatie in het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan 'Buitengebied Súdwest-Fryslân - I' (vastgesteld in 2017) en ook nu tijdens de inventarisatie van het plangebied van het bestemmingsplan 'Buitengebied Súdwest-Fryslân - II' is vastgesteld dat de bedrijfsactiviteiten op veel agrarische percelen zijn beëindigd. De bebouwing is vaak in gebruik als woning of kleinschalige bedrijfsruimte. Op deze wijze is (ambtelijk) vastgesteld dat veel agrarische bedrijven zijn beëindigd. De precieze oorzaak of reden is niet altijd bekend, maar heeft veelal te maken dat er geen opvolger is voor het bedrijf. De reden dat er geen opvolger is voor een bedrijf is niet exact bekend. Toch wordt vaak aangegeven dat de animo ontbreekt door de maatschappelijke opvattingen, de zware regeldruk (die ook nog heel vaak wijzigt) waaraan moet worden voldaan. Makelaars nemen ook vaak contact met de gemeente op en vragen naar de mogelijkheden van een vrijgekomen agrarisch perceel. Tijdens een dergelijk gesprek wordt vaak aangegeven dat er geen opvolger is voor het agrarisch bedrijf.

Wat kan de gemeente hieraan doen of welke rol speelt de gemeente in de verandering?

Het beëindigen van de agrarische bedrijfsactiviteiten wordt over het algemeen ingegeven door de plaatselijke situatie van het bedrijf waar de gemeente geen invloed op heeft. Veel agrarische bedrijven hebben geen opvolger die het bedrijf kan of wil voortzetten. Deze keuze om het bedrijf wel of niet voort te zetten wordt mede beïnvloed door de hoge regeldruk op het gebied van milieu en met name het landelijke stikstofbeleid. Veel agrariërs of hun mogelijke opvolgers ervaren de regeldruk als (zeer) beperkend in hun bedrijfsvoering en besluiten daarom het agrarische bedrijf niet voort te zetten. Het voldoen aan de vele regels heeft ook financiële consequenties die door kleine(re) agrarische bedrijven moeilijk kunnen worden opgebracht. De vele regels waaraan moet worden voldaan werkt de schaalvergroting daarmee in de hand. Het is dus de kip of het ei, misschien moet hier wel gezegd worden; het is de kip en het ei.

De gemeente heeft geen invloed op de diverse wettelijke regels die voor de agrarische sector van toepassing zijn, deze worden landelijk bepaald of door Europa. Als de gemeente enige invloed zou willen uitoefenen op deze ontwikkeling, zou de gemeente de kleine(re) bedrijven misschien financieel moeten ondersteunen. Dit is dan een vorm van staatssteun en is niet toegestaan. Daarnaast is het natuurlijk ondoenlijk om te bepalen wie of wanneer iemand steun verdient.

Het feit is dat veel kleine(re) agrarische bedrijven een nevenfunctie nodig hebben om het hoofd boven water te kunnen houden. Boer zijn is een bewuste keuze, je bent 24/7 boer. De kleinere

agrarische bedrijven hebben ongeveer 100 melkkoeien of minder. Veel van deze boeren zijn 55 jaar of ouder en hebben geen opvolger. Investeren in een melkrobot om toch iets meer vrije tijd te krijgen ligt niet voor de hand. De kosten van een melkrobot zijn ca. € 125.000,00 en daarnaast zijn de energiekosten van het melken met een robot ongeveer 3 cent per liter melk hoger dan regulier melken. De keuze om dan te stoppen met het agrarisch bedrijf ligt dan voor de hand, omdat deze kosten niet opgebracht kunnen worden.

Uit landelijke cijfers blijkt dat het bedrijfshoofd van bijna de helft van het totaal aantal agrarische bedrijven 55 jaar of ouder is. In Nederland zijn ruim 52.000 landbouwbedrijven, waarvan 90% familiebedrijven.

Veel boeren stellen deze keuze nog zo lang mogelijk uit. De redenen kunnen zijn:

- a. om hun pensioen te kunnen halen, al hun kapitaal zit meestal in het bedrijf;
- b. om het breken met de familietraditie zo lang mogelijk uit te stellen, veel bedrijven zijn al generaties lang in familie. Voor sommige boeren voelt dit als falen.

Hoe groter het bedrijf, hoe groter er een kans is dat er wel een bedrijfsopvolger is. In Fryslân blijkt de animo om het agrarisch bedrijf over te nemen, op Flevoland na het grootst, waarschijnlijk door de dominantie van de melkveehouderij in Fryslân. De kosten kunnen beter gedragen worden. Gevolg van deze ontwikkeling is schaalvergroting. De grote bedrijven worden nog groter, door de landerijen van de kleine boeren op te kopen. Dit is een marktwerking waar de gemeente geen invloed op heeft.

De gemeente heeft in haar bestemmingsplan 'Buitengebied Súdwest-Fryslân -I' zoals vastgesteld in 2017, maar straks ook in het bestemmingsplan 'Buitengebied Súdwest-Fryslân - II', dat nu wordt voorbereid, zoveel mogelijk flexibiliteit, voor zowel de agrarische bedrijven als de vrijgekomen agrarische bebouwing, ingebouwd. Door de agrarische bedrijven op de verbeelding 'slechts' aan te duiden met een aanduiding 'Agrarisch bedrijf' waar het agrarisch bedrijf gevestigd moet worden en niet met een bouwvlak heeft het agrarisch bedrijf diverse groei en/of uitbreidingsmogelijkheden. Met een bouw- en goothoogte van respectievelijk 14 en 4,5 m wordt tegemoetgekomen aan de huidige eisen waar een stal met het oog op dierwelzijn aan moet voldoen. Voor de vrijgekomen agrarische bedrijfsbebouwing zijn in het bestemmingsplan diverse afwijkings- of wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Zo kunnen verschillende kleinschalige (bedrijfs)functies in de bestaande bebouwing worden gevestigd als aan de voorwaarden wordt voldaan.

Door deze flexibiliteit bieden we nieuwe kansen en gebruiksmogelijkheden voor de van oorsprong agrarisch (bedrijfs)bebouwing om deze bebouwing zoveel mogelijk in stand te kunnen houden. De oorspronkelijke agrarische bebouwing, de Fryske stelpboerderijen zijn typerend in het buitengebied van onze gemeente. Door meer gebruiksmogelijkheden, waaronder wonen, kunnen de stelpboerderijen toch in stand blijven. Veelal is het in standhouden van deze bebouwing een kostbare zaak. In het bestemmingsplan 'Buitengebied Súdwest-Fryslân - I (en straks) II' wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid geboden om in een bestaande stelpboerderij drie zelfstandige woningen te realiseren. Op deze manier proberen we de gevolgen voor het buitengebied door de schaalvergroting zoveel mogelijk te beperken.